

Už si nespomínam presne, kde sa nagymama dozvedela, že vo voľbách do prvého slávneho slovenského snemu budú musieť Židia voliť v osobitnej, len pre nich vyhradenej miestnosti. Veď pre nagyapu cez deň takmer nechodila von a v noci spala. Aspoň sme si to všetci mysleli. No naša nagymama vyrábala jedno prekvapenie za druhým.

Veľmi dobre si pamätám na večer, keď sa nás počas jedenia z ničoho nič opýtala:

„Viete, prečo budem musieť voliť v inej miestnosti ako vy?“

Zostali sme prekvapení. Odkiaľ to vie? Prvý sa spamätal otec.

„Mama má pravdu. Prijali zákon, podľa ktorého budú Židia voliť zvlášť, Česi voliť zvlášť. Prečo, tak to sa ma nepýtajte, ja nie som Slovák.“

Otec to určite vedel.

Žolty mi pár dní predtým o tejto záležitosti písal. Neviem, ako vedel tak dobre predpovedať, čo sa stane. Odpísala som mu, že zbytočne robí paniku, lebo ja som o ničom takom ešte nepočula. No Zsolty sa nedal odbiť a napísal mi, že je jedna možnosť, ako sa vyhnúť tomu hlasovaniu. Aj keď Žoltymu nešlo o to nešťastné hlasovanie, on len chcel, aby naša rodina nemala nič spoločné so Židmi. Toto bola jeho motivácia, nič viac.

Povedala som to nahlas.

„Ak by nagymama chcela, dalo by sa s tým niečo robiť.“ Samozrejme, že sa všetci na mňa vyjavene pozerali. Po krátkom zaváhaní, ktoré vyzeralo skôr ako hlbšie nadýchnutie, som pokračovala:

„Dá sa ľahko dokázať, že už skoro päťdesiat rokov je židovka len na papieri. Všetci vieme, že nepraktizovala aktívne vieru, nezapájala sa dokonca ani do života bratislavskej židovskej obce.“

Otec mi nezvyčajne ostro skočil do reči.

„Chceš povedať, že by sa mala zriecť židovstva a nechať sa pokrstiť?“

„A prečo nie? Nemusel by byť podľa mňa problém. Mama, v kostole, kam chodíme, by sme nemali problém to dohodnúť. Ak by ju farár pokrstil, bolo by po starostiach.“

„Akých starostiach, prosím ťa?“ ozval sa už veľmi podráždený otec. „Či sa to len tak ľahko dá? Ako si to predstavuješ?“

„Čo je na tom?“ pokračovala som vtedy v argumentovaní, hlboko presvedčená o svojej pravde. „Veď ak ide o rodinu, o to, aby nemala zbytočné problémy, tak to je najmenej, čo by mohla urobiť.“

„Vidím, že si už o tom riadne dlho musela premýšľať.“ povedala nagymama a pozrela sa na mňa tak ako ešte nikdy predtým.

Najskôr som v jej očiach videla záblesk hnevu, chvíľu sa zdalo, že skočí na mňa a začne ma trhať na kúsky a rozhadzovať kusy mojich šiat po celom byte, ale potom sa jej oči v okamihu zmenili. Vyžaroval z nich smútok a možno aj žiaľ. Unavene vstala a bez toho, aby už prehovorila čo i len slovo, odišla do izby za nagyapom.

Vtedy som nerozumela, prečo sa na mňa všetci tak čudne začali pozerat'. Naopak, bola som naozaj presvedčená, že všetko, čo som povedala, bolo v záujme veci, aby som pomohla vyriešiť problém, ktorý by sme mohli mať, ak nagymama bude musieť verejne hlasovať ako židovka. Veď nech by si už potom ľudia hovorili, čo len chceli, na veci by to nič nezmenilo a nagymama, už ako katolíčka, by bola mimo akéhokoľvek, hoci len hypotetického nebezpečenstva.